DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

અહેવાલયોગ્ય

ભારતની સર્વોચ્ચ અદાલતમાં

ફોજદારી અપીલીય હકૂમત

ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૧૭૯/૨૦૧૨

નરેન્દ્રસિંહ કેશુભાઈ ઝાલા ..... અપીલકર્તા

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય ..... સામાવાળા

ચુકાદો

ન્યાયમૂર્તિ સંજય કરોલ.

(૧) તા. ૧૯–૦૭–૨૦૦૩ના રોજ વિદ્વવાન જજ, ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ, સુરેન્દ્રનગર, ગુજરાત દ્વારા ૨૦૦૨ના સેશન્શ કેસ નંબર ૨૭માં અપીલકર્તા નરેન્દ્રસિંહ કેશુભા ઝાલાને ભારતીય ફોજદારી સંહિતાની કલમ ૩૦૨, ભારતીય ફોજદારી સંહિતાની કલમ ૩૪ સાથે આર્મ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ (૧) એ અને કલમ ૨(૨) હેઠળ ગુનાઓ કરવા બદલ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા. ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨

અંતર્ગત કરવામાં આવેલા ગુના માટે તેમને આજીવન કેદની સજા અને રૂ. ૫૦૦ સુધીનો દંડ અને તેમ્ કરવામા કસુર કરે તો એક મહિનાની વધારાની સજા ફટકારવામાં આવે છે. વાદગ્રસ્ત ચુકાદા દ્વારા ઉચ્ચ અદાલતે તેની સજા માન્ય રાખેલ છે.

(૨) ટૂંકમાં, ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા સ્થાપિત કેસ નીચે મુજબ છેઃ ૧૪.૦૨.૨૦૦૨ ના રોજ સવારે લગભગ ૨:૩૦ વાગ્યે પોલીસે રામ નામની વ્યક્તિની હત્યાના સંબંધમાં એૈ.ફ.આઈ.આર. નોંધી. ૧૩–૧૪મી જાન્યુઆરી, ૨૦૦૨ના રોજ રાત્રે મૃતકના પિતા શ્રી મહિપાલ કે. જાડેજા (ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી–૧)ના કહેવા પર ફરિયાદ નોંધવામાં આવી હતી. ફરિયાદમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે, મુન્નાભાઈ ઉર્ફે કૃપાલ રજનીકાંત (ફરિયાદપક્ષ–૬) નામનો એક વ્યક્તિ રાત્રે લગભગ ૧૧:૦૦ વાગે મોટર સાઇકલ પર તેમના ઘરે આવેલ અને તેના પુત્રને ગંભીર રીતે ઈજાગ્રસ્ત થયાની અને ઓટોરિક્ષામાં તેને એમ.જી હોસ્પિટલમાં લઈ જવાની જાણ કરેલ. ફરિયાદી આ વ્યક્તિની સાથે હોસ્પિટલ પહોંચ્યો જ્યાં તેણે પોતાના પુત્રનો મૃતદેહ સ્ટ્રેચર પર પડેલો જોયો. તેની ડાબી ભ્રમર પર કટ હતો અને ગરદનની જમણી બાજુએ પુષ્કળ રક્તસ્ત્રાવ હતો. પુછપરછ કરતા ડોકટરે જણાવ્યું હતું કે, પીડીતનું મૃત્યુ ફાયર શોટઈજાના કારણે થયુ હતુ. નોંધપાત્ર રીતે, તે જ દિવસે સવારે ૦૨:૧૫ વાગ્યે નોંધાયેલી ફરિયાદમાં તેણે જણાવ્યું છે કે, તેનો પુત્ર રાત્રિભોજન કર્યા પછી ચાલવા માટે ઘરેથી નીકળ્યો હતો. વધુમા, "...મારા દિકરાને કેવી રીતે અને કોણે માર્યો ..." અને તે કે "... કોઇ તેને નાખે તેવી દુશ્મનાવટ નહોતી..."

(૩) એફ. આઈ. આર. નોંધવાની સાથે આઈ. ઓ. માનભા બેપાસાહેબ પરમાર (ફરીયાદપક્ષના સાક્ષીનં–૨૦) દ્વારા તપાસ હાથ ધરવામાં આવી હતી, જેનાથી એ હકીકત જણાવા મળેલ કે ૧૩. ૧. ૨૦૦૨ના રોજ અંદાજે ૯:૩૦ વાગયે જયારે મરણજનાર અનેં નીરવ બીપીનભાઈ પટેલ (ફરીયાદપક્ષના સાક્ષીનં–૩) સરકીટ હાઉસ નજીકના નાળા નજીક બેઠા હતા ત્યારે આરોપી નરેન્દ્ર અને પાછળ બેઠેલ શૈલેન્દ્ર મોટરસાયકલ પર આવ્યા અને ટુંકી વાતચિત બાદ આરોપી નરેન્દ્ર ઝાલાએ (અંહી અપીલકર્તા) મરણજનારને બંદુકમાથી ગોળી મારી જે બંદુકમ તેના ખુલાસા નિવેદનના આધારે કબ્જે લીધેલ. તપાસ પૂર્ણ થતાં જ આરોપી નરેન્દ્ર ઝાલા સામે ટ્રાયલ માટે કોર્ટમાં ચલણ રજૂ કરાયું હતું.

(૪) વિધવાન ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપીને આ આધાર પર દોષિત ઠેરવ્યો હતો કે આ ઘટનાનો સાક્ષી નીરવ બિપીનભાઈ પટેલ (ફરીયાદપક્ષના સાક્ષીનં–૩) હતો, જેની જુબાની, એકમાત્ર નજરે જોનાર સાક્ષી હોવાને કારણે વિશ્વાસપાત્ર અને ભરોસાપાત્ર હતી, કારણ કે પૈસાની તકરાર હતી જે હેતુ હતો, મૃતકે આરોપીને પૈસા પાછા આપવાના હતા. અપીલકર્તાના ખુલાસા નિવેદને અનુસરીને પોલીસે ગુનાનું હથિયાર જપ્ત કર્યું.

(૫) ઉચ્ચ અદાલતે ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદાને આ આધાર પર માન્ય રાખ્યો હતો કે ફરિયાદપક્ષની વાર્તા ભરોસાપાત્ર અને વિશ્વાસપાત્ર છે. ગુન્હાનો હેતુ એટલે કે મૃતકે અપીલકર્તાને નાણાં આપવાના છે કે નહીં, તે એક માત્ર નજરે જોનાર સાક્ષીની જુબાની જે વિશ્વાસપાત્ર છે, તે ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા નિર્ધારિત હત્યાના કેસ સાથે

સંપૂર્ણ રીતે મેળ ખાય છે.

(૬) અમે બંને પક્ષોના વિદ્વવાન વકીલોને લાંબા સમય સુધી સાંભળ્યા છે. કેટલીક હકીકતો વિવાદમાં નથી: (**અ**) મૃતકની ઓળખ અને બંદૂકની ગોળીથી થયેલી ઈજાના પરિણામે મૃત્યુ; (**બ**) રવજીભાઈ મકવાણા (ફર.પક્ષના સાક્ષી–૫) દ્વારા પોસ્ટ મોર્ટમ હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું, જેમણે પોસ્ટ મોર્ટમ રિપોર્ટ (એક્ષ. પાનં. 36) તૈયાર કર્યો હતો, જેમણે આ હકીકતની સાબિતી આપી હતી કે, મૃતક વ્યક્તિના ગળાના સ્નાયુપેશીઓમાંથી ૬૦ મેટલ પેલેટ મળી આવ્યા છે. (**સી**) બંદૂકના ઉપયોગના કારણે ગળાની જમણી બાજુએ ઈજાને કારણે રક્તસ્ત્રાવ થવાથી મૃતકનુ મૃત્યુ થવા પામ્યું હતું. (**ડી**) ફરિયાદનો કેસ મુખ્ય સાક્ષીઓ એટલે કે, ફરી.પક્ષના સાક્ષી–૩ એકમાત્ર સાક્ષી, જે મૃતક વ્યક્તિના મિત્ર હતા અને ફર.પક્ષના સાક્ષી–૧ જે મૃતક વ્યક્તિના પિતા છે, તેમના સાક્ષી પર આધારિત છે.

(૭) આ અદાલતની વિચારણામાં આ કેસ મુખ્યત્વે ફર.પક્ષના સાક્ષી–૩ની સાક્ષી પર આધારિત છે, જે શંકાસ્પદ તેમજ સંપૂર્ણપણે બિનવિશ્વાસ છે. અને સાક્ષી દ્વારા સત્યકહેવામાં આવેલ નથી.

(૮) તે કાયદાનો સ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે શંકા સાબિતીનું સ્થાન લઈ શકે નહીં. શંકાઓ ભલે ગમે તેટલી મોટી હોય, તે ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રમાં પુરાવાનો વિકલ્પ નથી [**જગ્ગા સિંહ વિ. પંજાબ રાજ્ય, ૧૯૯૪ સપ્લીમેન્ટ (૩) એસ. સી. સી. ૪૬૩**].કાયદા અનુસાર માન્ય હોય તેવા જ પુરાવા ગ્રાહ્ય અને સ્વીકાર્ય હોય છે.

એકમાત્ર સાક્ષીના કિસ્સામાં, સાક્ષી ભરોસાપાત્ર, વિશ્વાસનિય, તેની જુબાની વિશ્વાસપાત્ર હોવી જોઈએ અને કેસ વાજબી શંકા થી પર સાબિત થવો જોઈએ. અસ્વાભાવિક વર્તન અને સમજાવી ન શકાય એવા સંજોગો સાક્ષી પર વિશ્વાસ ન કરવાનું કારણ બની શકે. આ અદાલતે અનિલ ફુકન વિ. આસામ રાજ્ય, (૧૯૯૩) ૩ એસ. સી. સી. ૨૮૨ કેસમાં ચુકાદો આપ્યો છે કેઃ

" ૩. ...જ્યારે નજરે જોનાર એક્ માત્ર્ સાક્ષી સંપૂર્ણ રીતે ભરોસાપાત્ર સાક્ષી હોય, ત્યારે અદાલતોને તેના પુરાવા ને આધારે દોષસિદ્ધિ સાબિત કરવામાં કોઈ મુશ્કેલી પડતી નથી. પરંતુ જયારે એક માત્ર પ્રત્યક્ષ સાક્ષી સંપૂર્ણ રીતે ભરોસાપાત્ર સાક્ષી નથી જણાતો, એટલે કે કેટલાક સંજોગો છે જે દર્શાવે છે કે તેને ફરિયાદમાં રસ હોઈ શકે છે, ત્યારે અદાલતો સામાન્ય રીતે દોષિત ઠરાવતા પહેલા તેના પુરાવાને કેટલાક સ્વતંત્ર પુરાવાથી સમર્થન મળે તે હકીકત પર પણ ભાર મુકે છે. જ્યારે અદાલતોને ખબર પડે કે એક માત્ર્ નજરે જોનાર સાક્ષી સંપૂર્ણપણે બિનભરોસાપાત્ર સાક્ષી છે, ત્યારે જ તેની સાક્ષી સંપૂર્ણપણે નકારી કાઢવામાં આવે છે અને કોઈ પણ પ્રમાણમાં અન્ય પુરાવાનુ સમર્થન આ ખામીને દૂર કરી શકે નહીં... "

આ જ સિદ્ધાંત અમર સિંહ વિ. રાજ્ય **(એનસીટી ઓફ દિલ્હી), (૨૦૨૦) ૧૯ એસસીસી ૧૬૫ માં ઉચ્ચારવામાં આવ્યો છેઃ** .

(૯) હાલના કેસમાં જ્યારે આપણે ફરી.પક્ષ–૩ની સાબિતીની ચકાસણી કરીએ છીએ, ત્યારે આપણે નોંધીએ છીએ કે એ કમનસીબ રાત્રે એટલે કે તા.૩.૧ ૨૦૦૨ ના રોજ રાત્રે, તેઓ અને મૃતક બંને સુરેન્દ્રનગરમાં સર્કિટ હાઉસ નજીક

નાળા પર બેઠા હતા.

તે સમયે, આરોપી શૈલેન્દ્ર સાથે મોટરસાઇકલ પર આવ્યો અને ગાળો આપ્યા પછી, રામ (મૃતક) ને પૂછ્યું કે તેણે લીધેલા પૈસા ક્યારે પાછા આપશે. જ્યારે મૃતક જવાબ આપવા ઊભો થયો, તો નરેન્દ્રએ એક પિસ્તોલ બહાર કાઢી અને તેને ગરદન પર મુકીને કહ્યું,"... તને ખતમ કરવા માટે આ વધુ સમય લેશે નહીં." ત્યારબાદ આરોપીએ ફાયરિંગ કર્યું હતું. પરિણામે, મૃતક જમીન પર ઢળી પડ્યો અને ગરદનમાંથી લોહી વહેવા લાગ્યુ. તરત જ નરેન્દ્ર ઝાલા અને શૈલેન્દ્ર સરદાર સોસાયટી તરફ ભાગી ગયા. ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી–૩ જણાવે છે કે આ ઘટનાથી તેમને આઘાત લાગ્યો અને તેઓ સ્તબ્ધ થઈ ગયા. તેઓ એટલા ગભરાઈ ગયા હતા કે તેઓ સોસાયટી તરફ ભાગી ગયા હતા જ્યાં તેઓ પોતાના કાકા હર્ષદ વેલજીભાઈ (ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી–૯) અને તેમના મિત્ર મનીષ નટવરલાલ ત્રિવેદી (ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી–૮) ને મળ્યા હતા. તેની હાલત જોઈને તેના કાકાએ તેને ઘરે જઈને સૂવા માટે કહ્યું. બીજે દિવસે સવારે તે રામના ઘરે ગયો અને પોતાની માતા અને બહેન હીનાબા પ્રદીપસિંહ ઝાલાને આ ઘટનાની જાણ કરી. ત્યારબાદ તે હોસ્પિટલ ગયો અને રામના પિતાને (ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી–૧) ઘટનાની જાણ કરી. પોલીસે તેમની જુદી જુદી જગ્યાઓ પર પૂછપરછ કરી અને ૧૪ જાન્યુઆરીનાં રોજ ૪ વાગ્યે તેમનું નિવેદન નોંધ્યું. તેની જુબનીના ઊલટ તપાસના ભાગથી જાણવા મળે છે કે આ સાક્ષીએ પોલીસ રુબરુ જાહેર કરેલા તેના પ્રારંભિક નિવેદનમાં વારંવાર સુધારો કર્યો છે. દૃષ્ટાંતરૂપે, તેણે આ ઘટનાની જાણ મૃતકની બહેનને કરી ન હતી. તેમણે પોલીસને એ પણ જણાવ્યું ન હતું કે, રામ અને નરેન્દ્ર (અહીં

અપીલકર્તા) વચ્ચે મૃતકે આરોપીને ચૂકવવાના કેટલાક પૈસાના સંબંધમાં વાતચીત થઈ હતી. તેનાથી તેમના નિવેદનની સત્યતા પર કોઈ અસર નહીં પડે. પરંતુ જે બાબત તેની જુબાનીને હચમચાવી નાખે છે અને સાક્ષી અવિશ્વસનીય છે તે એ છે કે પોલીસ હેડક્વાર્ટર બનાવના સ્થળની નજીકમાં હોવાનો અને પોલીસ હંમેશા ગેટ પર તૈનાત છે તે જાણતા હોવા છતાં તેણે પોલીસનો સંપર્ક કર્યો ન હતો. જે ખુલાસો આપવામાં આવ્યો છે તે માત્ર એટલો જ છે કે તે ઘણો ડરેલો હતો, જે સામાન્ય સંજોગો સ્વીકાર્ય નથી, કારણ કે તે મૃત્યુ પામેલા વ્યક્તિના નજીકના મિત્ર હતા. વધુમાં, તેની ઉલટ તપાસના કારણે તેની વિશ્વસનીયતાનો ભંગ થાય છે. સાક્ષી પુખ્ત, પરિપક્વ અને સાંસારિક રીતે સમજદાર છે. તેઓ ૨૪ વર્ષના છે અને કરિયાણાની દુકાન ચલાવે છે. તે અભણ નથી, છતાં તેમણે પોતાના મિત્રનો જીવ બચાવવા કોઈ પણ પગલાં ભરવાનું પસંદ ન કર્યું. તેઓ ઘરે ગયા અને સૂઈ ગયા તે અંગેનો તેમનો ખુલાસો ઘરના તેઓની હાજરીમાં બનેલ તે હકીકત બાબતે શંકા પ્રેરે છે કારણ કે ઘટના તેમની હાજરીમાં અને રહેઠાણની નજીકમાં બની હતી, ખાસ કરીને ઓછા અંતરે એટલે કે પોલીસ હેડક્વાર્ટરથી માત્ર ૩–૪ મિનિટના ચાલવાના અંતરે જ્યાં કોન્સ્ટેબલો ચોવિસે કલાક તૈનાત છે. તેમણે ઘટના સ્થળે લોહીલુહાણ હાલતમાં પોતાના મિત્રને છોડી દીધો હતો, પરંતુ તેમણે તાત્કાલિક કોઈ મદદ માગી નહોતી અને આ ઘટનાની જાણ મૃતકના પરિવારજનોને કરી નહોતી. તેની આંખો સામે જ તેના મિત્રની હત્યા થતી જોઈને અને પછી તરત જ હોસ્પિટલ ન જઈને સૂઈ જવાનું તેનું વર્તન તદ્દન અસ્વાભાવિક છે અને તેણે આ ઘટનાની જાણ તેના માતાપિતાને પણ કરી

નહોતી. જ્યારે પોલીસે તેની પૂછપરછ કરી ત્યારે તેણે આરોપીનું નામ લીધું. તેમની સાબિતી શંકાથી મુક્ત નથી અને કોઈ અન્ય પુરાવાઓ દ્વારા તેની પુષ્ટિ કરવામાં આવી નથી. ઉપરાંત આરોપી અને મૃતક વચ્ચે કોઈ નાણાકીય લેવડ–દેવડની જાણકારી ન હોવાની કબૂલાત પણ કરી છે.

(૧૦) આ અદાલતે અનેક પ્રસંગોએ ચુકાદો આપ્યો છે કે સંખ્યા નહીં પરંતુ સાક્ષીઓની ગુણવત્તા અને પુરાવા ફરિયાદીના કેસને બનાવી શકે છે અથવા તોડી શકે છે. તે સાબિત કરવાની ફરજ ફરિયાદપક્ષની છે કે સાક્ષીઓની જુબાની કે જેના પર તે આધાર રાખે છે તે ઉત્કૃષ્ટ ગુણવત્તાની છે, એટલે કે સંપૂર્ણપણે ભરોસાપાત્ર અને કોઈપણ પ્રકારનાં દોષથી મુક્ત છે.[**પ્રહલાદ વિરુદ્ધ મધ્યપ્રદેશ રાજ્ય (સુપરા)] અમરીક સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય, (૨૦૨૨) ૯ એસસીસી ૪૦૨, પ્રમિલા વિરુદ્ધ ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય, (૨૦૨૧) ૧૨ એસસીસી ૫૫૦, કૃષ્ણ કુમાર મલિક વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય, (૨૦૧૧) ૭ એસસીસી ૧૩૦]**

(૧૧) એક સ્વતંત્ર સાક્ષી મુન્નાભાઈ ઉર્ફે કૃપાલ રજનીકાંત (ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી–૬) ની જુબાની તપાસવાથી અમને જાણવા મળ્યું છે કે, આવી સ્થિતિમાં મુન્નાભાઈ એ જ એવા વ્યક્તિ હતા જેમણે સૌથી પહેલા પોતાના પુત્રને ઈજા પહોંચાડવાની માહિતી તેના પિતાને આપી હતી અને તેમને એમજી હોસ્પિટલમાં લઈ જવામા આવ્યા હતા. તેમના જણાવ્યા અનુસાર, લડાઈની બૂમો સાંભળીને તેઓ ઘટના સ્થળે દોડી ગયા હતા અને જોયું હતું કે, મૃતક

રસ્તા પર લોહીલુહાણ હાલતમાં પડેલો છે. તેની પૂછપરછ પર એક ઓટોરિક્ષા ચાલક ભાડું ચૂકવવાનું કહેતા તેને હોસ્પિટલ લઈ ગયો. આ વ્યક્તિ કોણ છે? શા માટે તેઓ પોતે મૃતકને હોસ્પિટલ લઈ ગયા નહીં? આ તમામ બાબતો હજુ પણ અસ્પષ્ટ છે. કારણ કે, તે તેને જાણતો હતો અને તેણે મૃતકના પિતાને જાણ કરી હતી. શું તે પોતે શંકાસ્પદ હતો? નોંધપાત્ર બાબત એ છે કે, સાક્ષીએ સ્વીકાર્યું છે કે તેણે ગોળીબારનો અવાજ સાંભળ્યો નથી. તેમણે આ વાતનો વિરોધાભાસ કરતા કહ્યું હતું કે, તેમણે આ ઘટના અંગે ૧૫.૦૫.૨૦૦૨ના રોજ જ પોલીસને જાણ કરી હતી. તે ઓટોરિક્ષા ચાલકને ઓળખતો નથી અને તેની સાથે પરિચિત પણ નહોતો. નોંધપાત્ર બાબત એ છે કે ઓટોરિક્ષા ડ્રાઇવરને કોર્ટમાં તપાસવામાં આવ્યો નથી.

(૧૨) જ્યારે અમે ફરિયાદી (ફરી.પક્ષનં–૧) ના નિવેદનની તપાસ કરીએ છીએ ત્યારે અમે નોંધીએ છીએ કે તેમણે નિવેદન આપ્યું હતું કે રાત્રે ૧૧ વાગ્યાની આસપાસ મુન્નાભાઈ ઉર્ફે કૃપાલ રજનીકાંત (ફરી.પક્ષનં–૬) નામની વ્યક્તિ મોટરસાઇકલ પર આવી અને માહિતી આપી કે ગંભીર રીતે ઈજાગ્રસ્ત રામને ઓટોરિક્ષામાં એમજી હોસ્પિટલ લઈ જવામાં આવ્યો હતો. તરત જ તેઓ હોસ્પિટલ પહોંચ્યા અને પોલીસમાં ફરિયાદ નોંધાવી. આ સાક્ષીનો કેસ છે કે નીરવ (ફરી.પક્ષના સાક્ષીનં–૩) સવારે ૯:૩૦ વાગે તેને હોસ્પિટલમાં મળ્યો હતો અને તે સમયે તેણે આ ઘટનાની જાણકારી આપવામાં આવી હતી. આ સાક્ષી નીરવ (ફરી.પક્ષના સાક્ષીનં–૩) ના નિવેદનને સમર્થન આપતો નથી કે તેની પત્ની કે પુત્રી (ફરી.પક્ષનં–૨) ને આ ઘટનાની જાણ કરવામાં આવી

હતી. વધુમાં, જો આરોપીની ઓળખની પિતા (ફરી.પક્ષના સાક્ષીનં–૧) અને નીરવ (ફરી.પક્ષના સાક્ષીનં–૩) બંનેને ખબર હતી, તો શા માટે આરોપીને સંડોવતા નિવેદન માત્ર સાંજે ૪ વાગ્યે નોંધવામાં આવ્યા હતું. આ સમયગાળો નોંધપાત્ર છે, ખાસ કરીને જ્યારે પોલીસ દ્વારા નીરવ (ફરિ.પક્ષના સાક્ષીનં–૩) ની બે અલગ–અલગ સ્થળોએ પૂછપરછ કરવામાં આવી હતી, જે ૧૪.૦૧.૨૦૦૨ના રોજ સાંજે ૬:૩૦ વાગ્યા સુધી ચાલેલી.

(૧૩) હર્ષદભાઈ વેલજીભાઈ પટેલ (ફરી.પક્ષના સાક્ષીનં.–૯) ની જુબાની પર આવીએ તો, અમે નોંધીએ છીએ કે તેમણે ફરિયાદપક્ષને જરાય ટેકો આપ્યો નથી અને સાક્ષીની ઉલટ તપાસના ભાગમાં, ગુનામાં આરોપીઓની સંડોવણી હોય તેવી કોઇ હકીકત જણાઇ આવતી નથી.

(૧૪) આપણે અવલોકન કરી શકીએ છીએ કે આરોપીના કબૂલાત નિવેદનો સિવાય, ફરિયાદી પક્ષ આરોપીને ગુનાના હથીયાર સાથે સાંકળવામાં સક્ષમ નથી. મૃતકના શરીર પર મળી આવેલ તેના ફિંગરપ્રિન્ટ્સના નિશાન, અન્ય ઓળખના ચિહ્નો અથવા લોહીના કોઈપણ કથિત ચિહ્નો, તેને તપાસ દરમિયાન મળી આવેલા હથિયારમાંથી ફાયર કરવામાં આવેલી ગોળીઓના ધાતુના છરા સાથે જોડતા કોઈ વૈજ્ઞાનિક પુરાવા ન હતા.

(૧૫) આ અદાલતે સતત ચુકાદાઓની શ્રેણીમાં જણાવ્યું છે કે ગુનાહિત કાર્યવાહીમાં મળી આવેલા શસ્ત્રના ઉપયોગને સ્થાપિત કરવાની ફરજ

ફરિયાદપક્ષની છે. આમ કરવામાં નિષ્ફળતા ન્યાયની પ્રક્રિયામાં વિક્ષેપ પેદા કરી શકે છે.[**કાતરિય વિ. યુપી રાજ્ય, (૧૯૭૬) ૧ એસ.સી.સી. ૧૭૨; ઈશ્વર સિંહ વિ. યુપી રાજ્ય, (૧૯૭૬) ૪ એસ.સી.સી. ૩૫૫; ચૌધરી રામજીભાઈ નરસંગભાઈ વિ. ગુજરાત રાજ્ય, (૨૦૦૪) ૧ એસ.સી.સી.૧૮૪; અમર સિંહનો કેસ (સુપ્રા)]**

(૧૬) મૃતકની હત્યા સાથે આરોપીને સાંકળતા અન્ય કોઈ પુરાવાના અભાવે, ફરીયાદપક્ષ–૩ની સાબિતી નકારી કાઢવામાં આવેલ હોય, અન્ય કોઈ પ્રત્યક્ષ અથવા સાંયોગિક પુરાવો નથી, જે આરોપીને હેતુસર અથવા ઘટના સાથે જોડે છે. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં નીચેની અદાલતોએ ગંભીર ભૂલ કરી હોવાનું અમને લાગે છે. **શરદ બિપીનચંદ્ર સારદા વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય (૧૯૮૪) ૪ એસસીસી ૧૧૬** કેસમાં આ અદાલતે રજૂ કરેલા સાંયોગિક પુરાવાના આધારે આરોપીઓને દોષિત ઠરાવવાના સ્થાપિત સિદ્ધાંતોનું નીચેની અદાલતો દ્વારા પાલન કરવામાં આવ્યું નથી.

(૧૭) એ સાચું છે કે, નીચેની અદાલતોના હકીકતો સાથે સંકળાયેલા તારણોમાં સામાન્ય રીતે હસ્તક્ષેપ થવો જોઈએ નહીં. જોકે, અપવાદરૂપ સંજોગોની હાજરીમાં જ આ અદાલત જ્યાં ન્યાયની મજાક ઉડાવવામાં આવે છે અને જ્યારે નીચલી અદાલતો દ્વારા ખોટા નિષ્કર્ષ કાઢવામાં આવે છે, ત્યારે પોતાની વ્યાપક સત્તાઓનો ઉપયોગ કરે છે. અમારો મત છે કે, આ એવો જ એક કેસ છે, જે બંધારણની કલમ ૧૩૬ હેઠળ અમને સોંપવામાં આવેલા

અધિકારોનો ઉપયોગ કરવા માટે યોગ્ય છે, જે નીચે દર્શાવેલા સિદ્ધાંતોનું પાલન કરે છેઃ **રામકૂલા રેડ્ડી વિ. આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય, (૧૯૭૦) ૩ એસસીસી ૪૭૪; બાલાક રામ વિ. યુ. પી. રાજ્ય, (૧૯૭૫) ૩ એસસીસી ૨૧૯; ભોગીનભાઈ હિરજીભાઈ વી. ગુજરાત રાજ્ય, (૧૯૮૩) ૩ એસસીસી ૨૧૭.**

(૧૮) અમે નોંધ કરી શકીએ છીએ કે ઉચ્ચ અદાલતે આરોપીઓને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ હેઠળ હત્યાનો ગુનો કર્યો હોવાનુ માનવામાં ગંભીર ભૂલ કરી હતી. ૨૧ પાનાના પોતાના ચુકાદામાં ઉચ્ચ અદાલતે આ અદાલતે આપેલા નિર્ણયોનું પુનરાવર્તન કર્યું છે અને ફરીયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ના પુરાવાનુ મુલયાંકન કે સત્યતાની ચર્ચા કર્યા વિના, આરોપી વિરુદ્ધનો કેસ ફરીયાદપક્ષ નિ:શંકપણે પુરવાર કરેલ છે તેવુ ઠરાવેલ છે.

(૧૯) કમનસીબે, નીચેની કોઈ પણ અદાલતે ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રના મૂળભૂત સિદ્ધાંતોનો ઉલ્લેખ કર્યો નથી. અમે એમ પણ કહી શકીએ કે અદાલતોએ ભવિષ્યમાં આવી ગંભીર ભૂલો કરવાથી દૂર રહેવું જોઈએ, જેમાં નિર્દોષ લોકોને પુરાવાની યોગ્ય મુલ્યાંકન ન થવાથી લગભગ બે દાયકાથી વધુ સમય માટે જેલવાસ ભોગવવો પડે છે.

(૨૦) જેથી અમે ગુજરાતના સુરેન્દ્રનગર ખાતેની ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટના એડિશનલ સેશન્સ જજે આપેલા ચુકાદાને રદ કરીયે છીએ અને આ ચુકાદાને અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતે ફોજદારી અપીલ નંબર–૨૭/૨૦૦૩, તારીખ

૨૯.૧૨.૨૦૧૧માં નરેન્દ્રસિંહ કેશુભા ઝાલા વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય શીર્ષક હેઠળ કરેલા ચુકાદામાં માન્ય રાખેલ હતો. જેથી આરોપી કરી હતી અને આરોપી (અહીં અપીલકર્તા) ને તમામ આરોપોમાંથી મુક્ત કરીયે છીએ. હાલની અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે. અમે અપીલકર્તાને તરત જ મુક્ત કરવાનો નિર્દેશ આપીએ છીએ સિવાય કે અન્ય કોઈ કેસમાં જરૂરી હોય.

.....ન્યાયમૂર્તિ
(બી. આર. ગવઈ)

.....ન્યાયમૂર્તિ
(વિક્રમ નાથ)

.....ન્યાયમૂર્તિ
(સંજય કરોલ)

તારીખ: તા.૧૬ માર્ચ, ૨૦૨૩

સ્થળ: નવી દિલ્હી,

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.